Proceedings of the 11th International
Scientific and Practical Conference
«Challenges in Science of Nowadays»
(May 26-28, 2023).
Washington, USA

No
156

FINANCE AND CREDIT

Управління дебіторською заборгованістю підприємства та напрями оптимізації її структури

Найдиш Вікторія Вікторівна[1], Корбутяк Аліна Георгіївна[2]

[1] магістрант;
Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича; Україна

[2] науковий керівник, к.е.н, доцент кафедри фінансів і кредиту;
Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича; Україна

Управління дебіторською заборгованістю є одним з важливих елементів фінансового управління підприємством. Дебіторська заборгованість виникає при реалізації товарів або послуг в кредитній формі, тобто коли оплата за товари або послуги здійснюється не одразу, а пізніше. Такі заборгованості можуть знижувати ліквідність підприємства і збільшувати його ризики, тому важливо мати ефективну систему управління дебіторською заборгованістю.

Оптимізація структури дебіторської заборгованості також є важливим елементом фінансового управління підприємством. Це означає, що підприємство повинно здійснювати вибір тих клієнтів, з якими воно готове працювати, та відповідати на запити клієнтів за допомогою різних форм оплати, щоб зменшити ризик неплатоспроможності з боку клієнта.

У даному дослідженні ми розглянемо напрями оптимізації структури дебіторської заборгованості підприємства та описуємо ефективні методи управління дебіторською заборгованістю.

Одним із методів управління дебіторською заборгованістю є встановлення строків оплати. Важливо встановлювати оптимальні терміни оплати для різних клієнтів залежно від їхньої кредитної історії та відносин з підприємством. Також можна використовувати різні форми оплати, які зменшують ризик неплатоспроможності клієнтів, наприклад, передоплата, часткова передоплата або відстрочена оплата.

Іншим методом управління дебіторською заборгованістю є контроль за кредитними лімітами клієнтів.

This work is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

FINANCE AND CREDIT

Управління заборгованістю підприємства передбачає розробку плану-графіку роботи з дебіторами щодо інкасації заборгованості, яка базується на інвентаризації заборгованості, її ранжуванні за термінами, забезпеченості та надійності повернення (табл. 1) [1].

Таблиця 1

План-графік роботи з дебіторами щодо інкасації заборгованості

Вид роботи	Зміст роботи
Складання списку дебіторів	Систематизація, упорядкування дебіторів за сумою боргу, строками, фінансовим станом.
Складання графіку роботи з дебіторами	План щоденних заходів, а саме переговори, листи, договори, заліки.
Узгодження дій з погашення заборгованості	Графіки погашення заборгованості, а саме аналіз балансів, інформація про боржників дебітора.
Самостійні дії з погашення боргу	Оформлення заборгованості векселем, факторинг тощо.

Джерело: сформовано авторами на підставі джерел [1-2]

Для найбільш значущих дебіторів (юридичних осіб) рекомендовано розробити індивідуальний підбір заходів щодо погашення заборгованості (табл. 2) [2].

Таблиця 2

Індивідуальний підбір заходів щодо погашення дебіторської заборгованості

Захід	Зміст
Нагадування по телефону	Щоденно або 2-3 рази на тиждень.
Письмове нагадування на офіційному рівні	У листі зазначається необхідність узгодження графіка погашення заборгованості до встановленого терміну.
Узгодження графіків погашення	Графік як пропозиція доповнює договір сторін із зазначенням санкцій за його невиконання.
Отримання інформації про боржників дебітора	Разом з дебітором з'ясовується можливість проведення взаємозаліку.

Джерело: сформовано авторами на підставі джерела [2]

Під час подачі позову до суду надсилають письмову вимогу про сплату суми боргу. Вирішення питання про виплату заборгованості в судовому порядку веде до примусового

This work is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

стягнення боргу, сплати судового збору (1% від боргу) та виконавчого збору (10% від боргу). Також майно боржника може підлягати арешту та примусовій реалізації [3].

Ефективність контролю залежить насамперед від рівня зацікавленості власників, ступеня розуміння ролі, місця та значення виконання контрольних функцій менеджерами вищих рівнів управління підприємства. Контроль має істотне значення у виявленні та мобілізації наявних резервів, сприяє підвищенню ефективності та якості роботи. Правильно організований контроль повинен не тільки виявляти недоліки та порушення, але й запобігати їм, а також сприяти їх своєчасному усуненню [4].

Однією з найважливіших складових управління дебіторською заборгованістю підприємства є розробка оптимальних кредитних стандартів клієнтів. Це дозволяє підприємству не лише привернути нових клієнтів, але і зменшити кредитний ризик, який може виникнути при наданні кредитів. Однак, підвищення кредитного ризику може стати результатом неналежної розробки кредитних стандартів.

При розробці кредитних стандартів необхідно враховувати фінансову стійкість клієнтів та їхню кредитоспроможність. На основі цього, підприємство може встановити межі ступеня кредитного ризику, які є прийнятними для нього. Послаблення вимог до кредитоспроможності клієнтів може допомогти в привабленні нових клієнтів та збільшенні продажів. Однак, варто мати на увазі, що зниження кредитних стандартів може призвести до зростання простроченої та безнадійної дебіторської заборгованості.

У зв'язку з цим, необхідно збалансувати кількість клієнтів з різним ступенем кредитного ризику та належно оцінити їхню фінансову стабільність. Це дозволить підприємству оптимізувати кредитні стандарти та мінімізувати кредитний ризик.

Важливою складовою оптимальних кредитних стандартів є також розрахунок кредитного періоду та дисконтів. Відстеження цих показників допоможе підприємству збільшити ефективність використання кредитних ресурсів та знизити витрати.

Розробка оптимальних кредитних стандартів є складним процесом, який потребує ретельного аналізу ризиків і можливостей. При цьому необхідно враховувати різноманітні фактори, такі як галузь, в якій діє підприємство, характеристики його продукції, фінансовий стан та кредитоспроможність клієнтів.

Один із ключових аспектів розробки кредитних стандартів

This work is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

FINANCE AND CREDIT

– визначення ступеня кредитного ризику. Для цього необхідно аналізувати різні фактори, такі як фінансовий стан клієнта, його кредитна історія, стабільність його бізнесу та інші. На основі цього аналізу встановлюються кредитні ліміти та умови, з якими підприємство готове працювати з конкретним клієнтом.

Досягнення балансу між зниженням кредитних стандартів і збільшенням продажів - це виклик, з яким стикається кожен менеджер з управління кредитною політикою. Зниження кредитних стандартів може вести до зменшення кількості клієнтів, які готові працювати з підприємством, збільшення ризику несплати боргів і втрати прибутку. Однак, з іншого боку, занадто лояльні кредитні умови можуть також призвести до зростання ризику несплати боргів і недоліків у фінансовій діяльності підприємства.

Управління дебіторською заборгованістю підприємств – це важливий етап в управлінні капіталом підприємства в цілому. Особливо це стає актуальним в умовах дефіциту оборотних коштів. Але ефективне управління дебіторською заборгованістю не може бути розглянуте окремо від стратегічного розвитку суб'єкта господарювання та конкретних тактичних цілей.

Модифікація та застосування альтернативних концепцій управління капіталом підприємства в цілому, а також методів оцінки ефективності його функціонування, є складовою цілісного процесу управління дебіторською заборгованістю. В умовах трансформації економіки України, де відбувається постійна зміна умов господарювання, важливо розробляти ефективні механізми управління дебіторською заборгованістю підприємства, що спрямовані на оптимізацію обсягів і структури дебіторської заборгованості.

Запровадження на підприємствах ефективної системи управління дебіторською заборгованістю є необхідною умовою забезпечення збільшення обсягів реалізації продукції, встановлення довготривалих господарських зв'язків, зниження рівня операційного ризику і, як наслідок, підвищення фінансової безпеки підприємства.

Отже, управління дебіторською заборгованістю є важливим елементом фінансового управління підприємством. Для ефективного управління дебіторською заборгованістю підприємство повинно мати чітку стратегію, яка відповідатиме його потребам. Оптимізація структури дебіторської заборгованості може зменшити ризики для підприємства та збільшити його ліквідність.

This work is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

FINANCE AND CREDIT

References:

[1] Бродська І.І., Зеленко С.В. Оптимізація управління дебіторською заборгованістю кредитної спілки. *Економічні науки. Облік і фінанси*. 2019. Т. 1, № 15 (57). С. 6-15. URL: https://doi.org/10.36910/6775-2707-8701-2018-15/57-1 (дата звернення: 02.05.2023).

[2] Курило О., Карпець А. Методологічні аспекти управляння дебіторською заборгованістю підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-69 (дата звернення: 02.05.2023).

[3] Оцінка управління дебіторською заборгованістю на м'ясопереробних підприємствах України / О. П. О. та ін. *Food Industry Economics*. 2019. Т. 11, № 4. URL: https://doi.org/10.15673/fie.v11i4.1543 (дата звернення: 02.05.2023).

[4] Yeliseyeva O., Belozertsev V. Управління дебіторською заборгованістю та фактори впливу на її якість. *European Journal of Management Issues*. 2021. Т. 29, № 1. С. 3-11. URL: https://doi.org/10.15421/192101 (дата звернення: 02.05.2023).

[5] L.Gavatiuk, M.Karvatskyi, Alina Korbutiak (2021). Approaches to the formation of an optimal personal investment portfolio in Ukraine. / et al. */Investment Management and Financial Innovations*, 18(2), 91-105. URL: https://businessperspectives.org/index.php/journals/investment-management-and-financial-innovations/issue-381/approaches-to-the-formation-of-an-optimal-personal-investment-portfolio-in-ukraine

This work is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).